

Çagalarymyzy öldürýärler gadyrdan, uklama!

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Çagalarymyzy öldürýärler gadyrdan, uklama! ÇAGALARYMYZY ÖLDÜRÝÄRLER GADYRDAN, UKLAMA!

Meniň bu makalam bir ahy-naladyr!

Ruhumyzy, gelejeginizi, arzuw-umytlarymyzy, hyýallarymyzy ýok edýärler:

Öz çagalarymyz elimizden taýyp-taýyp gidýär...

Çagalarymyzy bizden gaňryp-gaňryp alýarlar...

Çagalarymyzda hiç hili höwes, joşgun we uçgun berip bilmeýän ruhsuz bilim sistemasy, ýagty gelejegi wada berip bilmeýän kör we ýaramaz medeni durmuş, arzuw-umydy we hyýaly ýok, bimsat, barça sermayasyny has köp başyňy-gözüňi aýlaýjy, gözboýagçylykly başly-barat we berbat maksatnamalara sowurýan kelpen we suwjuk metbugat režimi çagalarymyzy gözümiziň içine serede-serede elimizden alýar. Egin-egne, omuz-omuza, el-ele berip, bizden, bizi biz kylan hemme zat bilen arasyny üzýär...

• ÝURDUMYZYŇ IŇ DÜÝPLI PROBLEMASY BILIM PROBLEMASYDYR!

Türkiýäniň iň düýpli meselesi bilimdir. Türkiýede imperial ýurtlaryň edip bilmejek, etmäge-de gaýraty çatmajak derejede çagalarymyzy ruhy gymmatlyklarymyzdan, öz dünýämizden, öz arzuw-hyýallarymyzdan uzaklaşdyrýan, bar maksadyny ýitiren, ähli ideallaryny elden gideren adampisint, ruhsuz, umytsyz bilim ulgamy, barha ýabanylaşan we ýöntem medeni durmuşy, saýrylaşdyryjy we hemme zady aç-açanlaşdyryjy mediýa režimi bar!

Aberlardy, Rakinäni, Liztsi, Wolteri, Russony, Balzagy, Rene Dekarty, Bergsony, Derridany, Godardy, Trýuffony öwretmeýän, bu läheňleriň miras goýup giden ruhuny özleşdirmeýän, edýän her bir arzuw-hyýalyny her pursatda täzeçe şekillendirmeýän

fransuz bilim ulgamyndan, medeni we intellektual durmuşyndan, mediýa režiminden söz açmak mümkinmi?

Bunýany, Bleýki, Uilýam Şekspiri, Lokky, Gobbsy, Jorj Baýrony, Uilýam Wordswerty, Ýelizaweta döwrüni, Wiktoriýa döwrüni, Turneri, Konstably öwretmeýän, özleşdirmeyän, täzeçe formulirlimeýän bilim ulgamy sözüň doly manysyndaky iňlis bilim ulgamy bolup bilermi?

Bahlary, Mosarty, Bethoweni, Spinozany, Lýuteri, Kanty, Gyotäni, Gegeli, Nişsani, Gusserli, Geýdeggeri, Wagneri öwretmeýän, janlandyрмаýan we täzeden kemala getirmeýän bilim sistemasyna nemes bilim sistemasy diýip bolarmy?

Bu esasy akymy dörediji ägirtler fransuzlaryň, iňlisleriň, nemesleriň prinsipleriniň, ideallarynyň, arzuw-hyýalarynyň sakasynda duran beýik şahsyýetlerdir. Diňe şulardan başga-da, olara nijeme ugurdaş we garşydaş hasaplap boljak beýik şahsyýetler, akymlar, çemeleşmeler bar. Emma aňlajaga şu sanalanlaram bes!

• BAŞYMYZA URLAN DAŞ...

Biz bize geleliň... hem başyмыza nähili uly saňsar daşynyň gelip degendigini göreliň... Dawut Kaýserili, Burhaneddin Siwasly, Molla Gurany, Molla Fenary, Muhammet Gazaly, Yunus Emre, Möwlana Jelaledin Rumi, Meragy, Ytry, Muhammet Fuzuly Baýatly, Baky, Şeyh Galyp, Lewni, Garahisarly, Daşköprülizada, Kätip Çelebi kim bolupdyr eýse? Ne söýleýärler häzir bize, biziň köklerimiz bolan bu läheň şahsyýetler? Bular ertämiz üçin nämäni aňladýar?

Çagalaryмыzdan-a geçdik, ýokary wezipeli işgärlerimiz, intellektuallaryмыz, ýazyjy-şahyrlaryмыz üçin haýsy prinsiplere, haýsy ideallara, haýsy öňe gidişliklere ýol görkeziji bolduka, bular?

Kökümüz bolan şahsyýetlerimizi tanamaýan, olar bilen birmeňzeş arzuw-hyýalary kalbynda beslemeýän, olaryň arzuwlaryny, höweslerini, joşgunlaryny, ideallaryny, güzaplaryny başdan geçirmeýän, duýmaýan, özleşdirmeyän, olary täze hyýallara, joşgunlara, ideallara öwürmeýän nesiller özlerini bir

tanaýarlarmyka? Dünýäni, dünýäniň başga medeniýetlerini bir tanap bilerlermi?

Özüniň kimdigini bilmeýän adam özgäni nädip tanasyn, özgelerden nädip peýdalansyn?

Şekspiriň pýesalary nijeme müň gezek sahnalaşdyrylypdyr, nijeme gezek täzeden teswirlenipdir? Rakine şol bir grek tragediýasyny näçe gezek sahnalaşdyrmagy makul bilipdir? Kant, Wagner, Gyöte, Bah, Lokk, Baýron barada näçe müň kitap ýazylypdyr, näçe pýesa sahnalaşdyrlypdyr, näçe roman, goşgy, filosofiki traktat ýazylypdyr, näçe kinofilm surata düşürilipdir? Eý-hoo, bularyň anyk we doly sanyny biläýmek häzirki internet asyrynda-da iňňän kyn bolsa gerek...

Ýogsa-da, Meragy kim bolupdyr, Lewni kim bolupdyr, bize nämeleri aýdyp gidipdirler, bulary bilýänimiz bir barmy aramyzda?

Dawut Kaýserilini, Burhaneddin Siwaslyny bilmän osmanly düşünjesiniň we ylym dünýäsiniň nähili kemala gelşine düşüňip bolarmy?

• KOLONIAL BILIM ULGAMY BILEN NIRÄ ÇENLI ÝOL AŞARYSKA?

Bilim ulgamymyz kolonialistleriň edip bilmejek derejesinde ýygynçylygy amala aşyrýar... Medeni dünýämiziň, mediýa dünýämiziň arasy öz medeniýetimiz, sungatymyz, aň-düşünje dünýämiz bilen şeýle bir üzňeleşipdir, şeýle bir parhsyzlaşypdyr, şeýle bir körleşipdir welin, orta çykyp bogazyňa sygdygyndan “duruň, halaýyk, bu barýan ugruňyz petige direýär!” diýip gygyrasyň gelýär...

Biziň ahlak, estetiki we adalat prinsiplerimiz esasynda adamzada beren iň ajaýyp, iň arassa, baran ýerine belent ruh äkidýän, durmuş bagyşlaýan, ençeme asyrlap hem wagty, hem ýerleri eýelän beýik şahsyýetlerimiziň bina eden gök gümmemizizi tanamazdan, olary süňňümüz bilen duýmazdan we duýdurmazdan ertirki nesillerimize nämeleri aýdyp bileris? Ertirki günümüziziň howpsuzlygyny nädip kepillige alarys? Çagalarymyzyň ideallarynyň, ruhlarynyň we arzuw-hyýalarynyň öldürilmeginiň önüni nädip alyp bolar?

Öz etsem-petsemi bolmadyklar özgeleriň etsem-petseminiň gurşawyndan, hasam beteri ýok bolup gitmekden halas bolup bilmezler.

* * *

P.S: Bu ýazgym baş ýyl öň çap edilipdi. Belki-de, bu gezek ahy-nalama gulak geren tapylar diýen umyt bilen täzedan dykgatyňyza ýetirýärim.

Ýusuf KAPLAN.

17.05.2020, «Yeni Şafak» gazetini. Pedagogika we edep-terbiýe